

Obsah

Předmluva	8
Úvodem	9
1. Kristus a dílo stvoření	13
Svět stvořený slovem	13
Tři principy podle Genesis 1	15
Stvoření v šesti dnech?	18
Stvoření skrze Krista	21
2. Kristus ve Staré smlouvě	23
Hospodinova přísaha	24
Áron a Melchisedech	25
Abraham a Melchisedech	26
David a Melchisedech	27
Bůh vykladačem svého Slova	28
Kristus veleknězem nové smlouvy	29
3. Kristovo dílo nové smlouvy	33
Židovství a křesťanství	34
Služba kněze a služba prostředníka	35
Mojžíš jako prostředník staré smlouvy	35
Kauzalita hříchu a smrti	37
Zákon pěstounem ke Kristu	39
Vykoupení a konec zákona v Kristu	41
Kristus prostředníkem nové smlouvy	42
4. Církev Kristova a Izrael	45
Otázka o vyvolení Izraele	46
Historický pohled	47
Odteologizování Izraele	48
Vyvolení Izraele a vyvolení Církve	49
Vylomené a naroubované ratolesti	51
Zatvrzení Izraele a plnost pohanů	52

© Josef Potoček

Vydalo © Nakladatelství KMS, s. r. o.

Primátorská 41, 180 00 Praha 8

První vydání – 2023

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této knihy nesmí být bez písemného svolení vydavatele reprodukována nebo šířena v žádné podobě elektronické ani mechanické, včetně fotokopii, nahrávek či zařízení do informačních sítí nebo vyhledávacích systémů.

Biblické citace, pokud není uvedeno jinak, jsou převzaty z Českého ekumenického překladu, Česká biblická společnost, 1985. Dále byly použity biblické citace z Českého studijního překladu, Nakladatelství KMS, s. r. o., 2009 (ČSP) a Bible, překladu 21. století, Biblion, o.s., 2009 (B21).

ISBN 978-80-7664-053-5

OBSAH

Kristus v dějinném rozměru víry	53
5. Následování Ježíše	57
Napětí víry a poslušnosti	58
Zkouška Abrahama	59
Kristus a Abraham	61
Drahá milost	62
Roucho Kristovy spravedlnosti	63
Osobní svědectví	67
Slovo závěrem	71
Ediční poznámka	73
Použité prameny a poznámky	74

Chci, abyste povzbuzeni v srdci a spojení láskou hluboce pochopili a plně poznali Boží tajemství, jímž je Kristus; v něm jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání.
Koloským 2,2-3

Předmluva

Biblické úvahy pod názvem *Kristus ve svědectví Písma* jsou texty, které zaujmou způsobem podání i hutností obsahu. V jejich základu je poctivá práce s Biblií, pečlivé zkoumání a hledání souvislosti a odvaha nepodlehnutí tlaku postmoderní doby. Jako červená nit se knihou táhne respekt a úcta k Písmu, s důrazem na společnou řeč obou jeho částí – Starého a Nového zákona. Výsledkem je vytríbená biblická teologie, jasně ukazující ke Kristu. Nalézáme tak spolehlivé a pevné základy, neboť vycházejí z příručky Stvořitele – Bible, a na těchto základech obtočí stavba života i v obdobích vichřic a přivalových dešťů.

Pro toho, kdo chce získat přehled o učení Písma o Ježíši Kristu a jeho díle, je tato drobná práce Josefa Potočka jednou z těch, které mezi zdroje takového poučení jednoznačně patří. Věřící je nejen utvrzen ve vztahu k Ježíši, ale i posílen k tomu, aby spasení v Kristu s jistotou a odvahou zvěstoval dál. Autor vychází z toho, že Písmo je jedinečným a autoritativním zdrojem poznání o Bohu a jeho jednání s člověkem, jeho přístup je fundovaný a systematický, přesto si nedělá nárok na plné poznání Božích tajemství. Nechme ostatně promluvit autora samotného: „Bible má povahu inspirovaného Božího slova. Boží dílo v Kristu je největším darem pro člověka a současně velikým Božím tajemstvím, jehož hloubku nikdy plně nepronikneme.“

Stojí ale za to snažit se porozumět tajemstvím Písma a spasení v Kristu co nejvíce, otevřít jim své srdce a mysl a odhodlaně Ježíše následovat jako Spasitele a Pána. Tato knížka úvah je v tom velkou pomocí. Velmi dobře se hodí i pro skupinky a biblické hodiny. Vřele a zodpovědně ji každému doporučuji.

Ernest Welszar
emeritní kazatel CB

Úvodem

Starý zákon je slib a očekávání, Nový zákon je splnění a naplnění. Starý zákon je pořádání zástupů k Božímu boji, Nový zákon, to je triumf Ukřižovaného. Starý zákon je vítání a rozbřesk jitra, Nový zákon je vycházející slunce a plné světlo věčného dne.

– Erich Sauer¹

Nový zákon cituje velice často výpovědi Starého zákona, není však pouhým komentářem. Nový zákon je splněním Starého zákona: všechno se splnilo v Kristu. Ježíš k tomu říká: „Zkoumáte Písma a myslíte si, že v nich máte věčný život; a Písma svědčí o mně.“ (J 5,39) Teprve z Nového zákona získáváme ten správný přístup ke Starému zákonu, protože jeho Písmo se vztahuje na Krista.

– Werner Gitt²

Když jsem během studií prožíval období svého duchovního zrání, zajímal jsem se také o různá světová náboženství. Nemyslel jsem si sice, že by mi v mém duchovním hledání mohly buddhismus, hinduismus či islám dát odpověď na moje otázky, ale zajímalo mne, v čem se křesťanství od těchto velkých světových náboženství liší.

Podařilo se mi také získat *Hovory Konfuciovy*³, které obsahují učení čínského filozofa Konfucia z 5. stol. př. Kr. a které hluboce ovlivňovaly myšlenkový vývoj Číny a dalších oblastí Dálného východu po dobu více než 2000 let. Je to uspořádaná sbírka jednotlivých výroků, ve kterých Konfucius vystupuje jako mimořádně hluboká a vyvážená osobnost. Většinu těchto výroků je možné číst s velkým užitkem i dnes, překvapující však je, že jejich hlavní, jednotící myšlenka je tam vyjádřena jen velice nejasně a mlhavě. V *Hovorech Konfuciových* není žádná zmínka o Bohu. Je tam pouze řeč o Nebesích, Dobru, Cestě nebo Řádu, a to ve smyslu obecných

zásad lidského chování jako skrytého, imanentního principu působícího v lidské společnosti, jako součásti všeobecného řádu přírodního.

Když s tímto učením porovnáme Bibli, uvědomíme si hluboký, přímo propastný rozdíl. I v biblickém kánonu, zejména v Novém zákoně, nacházíme texty podobného charakteru, jako jsou Konfuciovy výroky, vedle toho se ale celým Písmem táhne jako červená nit jasná, zřetelná myšlenka, kterou je možné vyjádřit jediným slovem: Kristus. *Kristus je základem, středem celého poselství Bible.* Tato skutečnost se v celém Písmu objevuje v tak pozoruhodných souvislostech, že nad jejich hloubkou užaseme.

Nejvýrazněji to vystoupí tehdy, myslíme-li na vztah Starého a Nového zákona. Starý zákon – hebrejská Bible – končí prorockými knihami (Izajáš, Jeremjáš, Ezechiel, Daniel a dalších dvanáct „Malých proroků“), které vznikly mezi 9. a 5. stoletím př. Kr., ostatní části jsou ještě starší. Celkem vznikaly knihy tvořící hebrejskou Bibli v časovém rozpětí přibližně 900 let. První knihy Nového zákona (dopisy apoštolů) vznikaly od poloviny 1. století, celý kánon Nového zákona dosáhl konečné podoby v polovině 4. století.⁴ U celého biblického kánonu se tedy jedná o časové rozpětí přes tisíc let, ve svém obsahu však všechny jeho knihy vykazují pozoruhodnou vnitřní jednotu – všechny ukazují ke Kristu. To bude předmětem těchto úvah.

Cesta k tomu, aby jim čtenář porozuměl a aby mu byly k užítku, spočívá v jediné věci: aby Písmo přijímal jako zjevené Boží slovo, jako zdroj jedinečného poznání, s autoritou Boží řeči pro člověka. Přibližme si tuto podmínku pomocí příkladu:

Vzpomínám si na úvodní přednášku jednoho našeho profesora na vysoké škole, když nám v závěru studia začal přednášet velice obtížný předmět, ze kterého jsme měli už předem velké obavy. Šlo o „chemickou fyziku“, jejímž obsahem byl popis základních fyzikálně-chemických jevů metodami kvantové mechaniky. Jeho přístup nás však příjemně překvapil, protože začal elementárními věcmi a každý nový pojem – a to i ten, o kterém jsme se domnívali, že ho velmi dobře známe –, nejdříve přesně definoval. Poznamenal k tomu – a právě proto mi to utkvělo v paměti –, že si nejdříve musíme „vyčistit pojmy“. Neboť je velice důležité, abychom později nestavěli na nějakých nejistých základech.

V Písmu nacházíme Boží řeč vyjádřenou lidskými slovy. Všechny knihy biblického kánonu mají své lidské autory (ať už je známe, nebo neznáme), sdělení je vyjádřeno různými literárními žánry. Jsme si vědomi významu historického pozadí a okolností vzniku jednotlivých biblických knih. To vše ale nemůže zastřít či zpochybnit základní skutečnost, že Bible má povahu inspirovaného Božího slova, poselství pro člověka, za kterým stojí živý Bůh.

„Toho si buďte především vědomi, že žádné proroctví v Písmu nevzniká z vlastního pochopení skutečnosti. Nikdy totiž nebylo vyřčeno proroctví z lidské vůle, nýbrž z popudu Ducha svatého mluvili lidé, poslaní od Boha.“ (2Pt 1,20–21)

„Jakmile však přijde on, Duch pravdy, uvede vás do veškeré pravdy, neboť nebude mluvit sám ze sebe, ale bude mluvit, co uslyší.“ (J 16,13)

„Vyčistit si“ v tomto smyslu přístup k Písmu je základní podmínkou, abychom mohli porozumět vnitřním souvislostem mezi Starým a Novým zákonem a základnímu obsahu biblického svědectví vyjádřeného jménem Ježíš.

Doplňme to slovy jednoho našeho překladatele Bible: „Písmo je důležitější a závažnější než cokoli jiného ve vesmíru. Zprostředkovává nám Boží slovo, kterým byl vesmír stvořen, kterým je udržován a podle kterého po naplnění svého účelu zanikne... Písmo je prostředek, který nám umožní poznat Krista a navázat s ním i s Otcem osobní vztah (J 14,21–23). Dále je to nástroj, jímž Bůh jedná: Slovem Bůh stvořil svět a jím ho udržuje v existenci (Ko 1,16–17); skrze proroky a církve lidi napomíná, povzbuzuje a vede (Iz 55,11); skrze proroky soudil i celé národy (Jr 1,9–12). Písmo se vždy naplní (Mt 5,18). Písmo nemůže být zrušeno (J 10,35).“⁵

Na začátku této knihy je uvedeno její motto, slovo z listu Kolo-ským (2,2–3):

„Chci, abyste povzbuzeni v srdci a spojení láskou hluboce pochopili a plně poznali Boží tajemství, jímž je Kristus; v něm jsou skryty všechny poklady moudrosti a poznání.“

Můžeme ho doplnit dalším dvojnásobným slovem podobného obsahu:

„Sláva tomu, který má moc upevnit vás ve víře podle mého evangelia a podle zvěsti Ježíše Krista; v ní je odhaleno tajemství, které od věčných časů nebylo vysloveno, nyní je však zjeveno prorockými Písmy a z příkazu věčného Boha stalo se známým mezi všemi národy.“ (Ř 16,25–26)

„Dal nám poznat tajemství svého záměru, svého milostivého rozhodnutí, jímž si předsevzal, že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu.“ (Ef 1,9–10)

Pro tyto tři texty je společné, že je v nich řeč o Kristu a o (Božím) tajemství. Boží dílo v Kristu je největším darem pro člověka a současně velkým Božím tajemstvím, jehož hloubku nikdy plně nepronikneme. Z Boží milosti a pod vedením Ducha svatého do něho můžeme jen trochu nahlédnout. Chceme se o to pokusit i v těchto úvahách.

Ta úvodní bude na téma počátků – *Kristus v díle stvoření*, s nástupem otázek spojených s touto důležitou částí biblického učení. V další úvaze se zaměříme na postavu Melchisedeche, který je starozákonním předobrazem Krista jako velekněze nové smlouvy. Ve třetí části *Kristovo dílo nové smlouvy* si vysvětlíme smysl Mojžíšova zákona a ukážeme Ježíše jako prostředníka nové smlouvy skrze jeho oběť na kříži. Čtvrtá část bude na téma *Církev Kristova a Izrael*. Vyplyne z ní pohled na dějinný rozměr naší víry a na Ježíše jako Pána pánů a Krále králů. Tématem závěrečné části bude *Víra a poslušnost* a na postavě Abrahamově – a s důrazem na osobní moment následování – si ukážeme věčnou platnost a úzkou souvislost těchto dvou základních principů následování Ježíše.

Josef Potoček
prosinec 2022

1.

Kristus a dílo stvoření

V Kristu bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi.
– Koloským 1,16

Když náš Spasitel říká: „Bloudíte, neznajíce Písem ani moci Boží“, tak před nás předkládá k poučení dvě knihy či svazky, abychom byli uchráněni před omylem: předně Písmo, které zjevuje Boží vůli, a pak dílo stvoření vyjadřující jeho moc... Uzavíráme tedy, ať si žádný člověk nemyslí či netvrdí, že by mohl proniknout příliš daleko či hluboko do knihy Božího slova nebo do knihy Božích skutků; nýbrž ať se snaží o trvalý pokrok a porozumění obou současně; ať se ale lidé varují toho..., aby nemoudře mísili toto dvojnásobné poučení dohromady.
– Francis Bacon⁶, 1605

Svět stvořený slovem

Immanuel Kant, známý filozof 18. století, se ve svých spisech zabýval skutečností, že člověka trvale zaměstnávají problémy, které přesahují jeho možnosti odpovědi: otázkami o smyslu života, o vesmíru, o nekonečnu, o duši, o Bohu. Došel k závěru, že

bezpečné poznání těchto věcí je nám odepřeno. Ve skutečnosti je to tak, že tyto otázky jsou odrazem touhy lidské duše po něčem, co ji přesahuje. Kniha Kazatel to vyjadřuje těmito slovy: „*On všechno učinil krásně a v pravý čas, lidem dal do srdce i touhu po věčnosti.*“ (Kaz 3,11) Na tuto touhu Bůh tomu, kdo je připraven slyšet, odpovídá různým způsobem: skrze slovo Bible, skrze osobní slovo či zásah do života a také skrze dílo stvoření: „*Slyšte mou řeč...*“ (Iz 28,23nn) Stvoření k těm zmíněným základním otázkám nejen patří, ale zároveň je jednou z těch částí biblického učení, která se dostává pod extrémní tlak současného sekulárního, evolučně orientovaného myšlení a je silně deformována i pokusy o moderní interpretaci ze strany některých teologů.

Bible je především svědectvím o Božím zájmu o člověka. Toto evangelium je ovšem zasazeno do určitého časového, dějinného rámce, od zprávy o stvoření světa až po vizi nového nebe a nové země. Zpráva o stvoření patří k základnímu obsahu biblického svědectví:

„*Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.*“ (Gn 1,1)

„*Nebesa byla učiněna Hospodinovým slovem... Co on řekl, stalo se, jak přikázal, tak vše stojí.*“ (Ž 33,6.9)

„*Ve víře chápeme, že Božím slovem byly založeny světy.*“ (Žd 11,3)⁷

Ale také:

„*Všechno povstalo skrze ně [Krista] a bez něho nepovstalo nic, co jest.*“ (J 1,3)

„*V Kristu bylo stvořeno všechno na nebi i na zemi.*“ (Ko 1,16)

Dílo stvoření bylo podle Genesis 1 ukončeno, tím však Bůh není ve svém působení a moci nijak omezen; ve své existenci a ve vztahu ke stvoření je naprosto svrchovaný. To nám biblické zázraky říkají zcela jasně, typickými příklady z Nového zákona mohou být Ježíšovo chození po vodě, přeměna vody ve víno, nasycení zástupů či

vzkříšení Lazara. „Je zakotveno v podstatě stvoření, že se naše dnes platné přírodní zákony nedají extrapolovat až do doby šesti stvořitelských dnů,“⁸ říká k tomu známý německý autor Werner Gitt. Bůh k nám ale skrze stvoření mluví, z povahy jeho díla můžeme o tom, jaký je, něco tušit:

„*Nebesa vypravují o Boží slávě, obloha hovoří o díle jeho rukou.*“ (Ž 19,2)

„*Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle.*“ (Ř 1,20)

Zmínky s tímto obsahem nacházíme rozptýleny prakticky v celém biblickém kánonu, jejich těžiště ale bezesporu spočívá na začátku knihy Genesis, zejména v její první kapitole. Při jejím čtení vzniká nepochybný dojem, že je to zpráva o sekvenci jednotlivých událostí, které se postupně, krok po kroku, naplňují. To je ale také předmětem trvalých diskusí takového rázu, že to až má podobu rozdělení křesťanského světa.⁹ Důvodem je spor o dny stvořitelského týdne – zda je chápat alegoricky, či historicky, metaforicky, či doslovně. Dříve než se k této věci vyjádříme, připomeneme si tři základní principy, které první kapitola Bible obsahuje a které jsou pro téma stvoření zcela zásadního rázu. Jsou to: plán, diskontinuita a člověk jako vrchol stvoření.

Tři principy podle Genesis 1

(1) **Plán (či účelnost)** vyjadřuje, že náš svět má transcendentní přesah, že je za ním úmysl Stvořitele. Celý vesmír, Země i my sami zde jsme jako výsledek projevu jeho vůle a moci. „*Ty jsi [Pane a Bože náš] stvořil všechno a tvou vůlí všechno povstalo a jest.*“ (Zj 4,11) Za účelným uspořádáním přírody i za vši krásou světa stojí Bůh jako svrchovaný Stvořitel, který své dílo ve svém Synu Ježíši Kristu i trvale udržuje: „*On [Kristus] předchází všechno, všechno v něm spočívá.*“ (Ko 1,17) „*Neboť v něm žijeme, pohybujeme se, jsme.*“ (Sk 17,28) Od Boha pramení i naše touha po věčnosti: „*On všechno*

učinil krásně a v pravý čas, lidem dal do srdce i touhu po věčnosti.“ (Kaz 3,11) „Stvořil jsi nás pro sebe a nepokojné je naše srdce, dokud nespočine v tobě,“ říká ve svých *Vyznáních* Augustin¹⁰.

Plán a účelnost jsou protikladem náhody. Koncepce je i v základu vši lidské činnosti. „Je to nerealistické a protirečící vši zkušenosti, když je koncepce ignorována právě u skutků stvoření.“¹¹ Ve srovnání s tímto vším – tedy z hlediska křesťanské víry – má jakákoli podoba naturalismu, založeného na principu přírodní nahodilosti, povahu rouhání.

(2) *Diskontinuita* vypovídá o tom, jaký byl charakter, postup stvořitelského dění. V pevném rámci šesti dnů stvoření probíhaly jednotlivé děje, jejichž výsledkem bylo ukončené stvoření. V celkovém pohledu jde o popis dynamického dění, jehož výsledkem je zformování země, která byla na začátku „pustá a prázdná“, jejího vesmírného okolí (nebe, Slunce, Měsíc) a vznik živé přírody (od rostlinstva přes živočichy až po člověka). *Z původního chaosu vzniká řád*. Pro vznik tohoto řádu jsou určující dvě základní věci: Boží stvořitelské Slovo a jednotlivé *etapy* stvoření. Bůh prohlašuje svoji vůli, což současně znamená, že koná. „*Co on řekl, to se stalo, jak přikázal, tak vše stojí.*“ (Ž 33,9) (Připomeňme si v této souvislosti např. Ježíšovo slovo „Chci, buď čist“ v Matouši 8,3, v situaci stejné povahy.) Hmota je pasivní element. Hmota jen „poslouchá“, reaguje na Boží slovo, chová se tak, jak si Bůh přeje. A co je důležité: jednotlivé etapy stvoření na sebe sice navazují (jak jinak!), nevyplývají ale jedna z druhé, nejsou na sobě závislé. Dílo dalšího dne by nenastalo, kdyby zde nebylo dalšího projevu Boží svrchované vůle. Komplex celého budoucího stvořitelského díla byl na počátku v Boží mysli a Bůh ho řadou jednotlivých rozhodnutí – projevů své vůle – postupně realizoval. Jde o proces *diskontinuální povahy*; dílo stvoření pokračuje až tehdy, když zazní další „I řekl Bůh“.

Prof. John Lennox (* 1943), matematik z Oxfordu a známý křesťanský apologeta, používá pro začátek stvoření termín *singularita* převzatý z kosmologie, jeho obsah ovšem definuje odlišně. Zatímco v kosmologii se tímto pojmem označuje jedinečný stav hmoty, který se vzpírá jakémukoli fyzikálnímu hodnocení, Lennox tak označuje jedinečný úvodní akt stvoření podle Genesis 1,1–2. Povahu singularity má podle něho i každé nové prohlášení

„I řekl Bůh“, protože každé z nich uvozuje nový tvůrčí akt zásadní povahy. Každý den stvoření, každé další „I řekl Bůh“ otevírá další sekvenci s novou úrovní tvůrčí informace.

(3) *Člověk je závěrem, vrcholem Božího stvořitelského díla*. Slovo „stvořil“ se v ústředním verši Genesis 1,27 třikrát opakuje: „*Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.*“ Stojí za pozornost, že mu nebyl vyhrazen zvláštní den; byl stvořen spolu s ostatními pozemskými tvory v rámci šestého dne. To nám říká zcela jasně: biologicky jsme součástí živočišného světa; konstrukční principy našeho těla, metabolismus, závislost na vnějším prostředí atp. jsou podobné jako u jiných živých tvorů. Tato podstata naší tělesné existence je vyjádřena i ve druhé zprávě o stvoření člověka, v Genesis 2,7: „*I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk živým tvorem.*“ Prach ze země, z prvků tohoto světa... Přesto byl člověk stvořen jako bytost se zvláštním určením. V rámci toho šestého dne totiž zazní další Boží prohlášení „I řekl Bůh“, jehož následkem vzniká, objevuje se člověk jako specifické vyvrcholení stvořitelského díla: „*I řekl Bůh: Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby.*“ Názor o jeho domnělém evolučním původu, převládající v současné sekulární západní kultuře, se nedá biblicky odůvodnit, je to jen výrazem dnešního novodobého pohanství.

Zprávy o mimořádném postavení člověka v řádu stvoření nacházíme v celé řadě biblických textů, jako např.:

„*Co je člověk, že na něho pamatuješ, syn člověka, že se ho ujímáš? Jen maličko jsi ho omezil, že není rovný Bohu, korunuješ ho slávou a důstojností. Svěřuješ mu vládu nad dílem svých rukou.*“ (Ž 8,5–6)

„*Tobě vzdávám chválu za činy, jež budí bázeň: podivuhodně jsem utvořen, obdivuhodné jsou tvé skutky, toho jsem si plně vědom.*“ (Ž 139,14)

Zejména to ale vidíme v tom, že po pádu člověka do hříchu nezůstalo u trestu („Prach jsi a v prach se obrátíš.“), ale že Bůh pro něho připravil cestu záchrany v Ježíši Kristu, kdy se pro člověka